

Rövidítési feltételek:

Helyben házilag hordással, vagy vidékre postán küldve egész évre 3 Ft.; félre 2 Ft.; három hónapra 1 Ft. 50 kr. Egyre szám ára 25 kr.

Szerkesztés és kiadó-hivatal.

holva a cikkek, levelek, valamint előzetési pénzek, reklamációk (nyílt levélben) és hirdetések küldendők, a postai úton 10 óráig a kiadó-hivatalba.

Bérmegtelen levelek csak ismerős kézről fogadhatók el.

HORTOBÁGY.

Debreczeni hetilap,

a szinnyegylet, gazdasági egyesület, zenede- és dalregylet, kertészeti egylet, takarékpénztár és több helybeli társulat közlönye.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Hirdetések díja.

Ötösötös péntek-szereti egyszeri hirdetésért 5 kr. Húsvétkor 4 kr. Többhónaléni vagy nagy terjedelmű hirdetésért külön ártételek.

Külföldi hirdetésekért előfizet: Debreczenben: Dr. J. G. Wächter, Oppelk A., Haszsestein és Vogler. Munkácsban: Goldberger A. T. M. Frankfurterban: Köhler Otto; Jászberényben: Haszsestein és Vogler. Kálmánfalván: Sacher és Társai; Péterváradon: Havas ügyvédsége.

Felolvasó szerkesztő: SÁRVÁRY ELEK.

Főmunkatárs: SZANA TAMÁS.

Kiadó-hely: Debreczen: A DEBRECZENI SZINNYEGYLET.

Visszatekintés a múlt évre.

Debreczen, 1867. január elején. (Vége.)

A múlt évben az egyleti működés legnagyobb mértékben az állalkozás volt, miszerint a szinnyegylet a Reszler által rosszul kezelt állandó színház igazgatását a városú 10 óra szerződésig átvette.

A szinnyegylet, mely alig 100 tagból áll évenként 1 Ft. tagsági díjakra alapított, városunkban 5 év óta kitűnő eredményeket vívott ki a társulati működés terén.

A legszomorúbb politikai viszonyok közt is 5 év óta látja el, áldozattal is, időszaki irodalmi közlönnel a közönséget, a „Hortobágy”-gal, — s habár a lap nem lehetett is mindig az, aminővé az egylet tenni akarta, de elvitathatlan azon hazson, mikép Debreczen közérdekeinek és szabadelvű értelmiségének tért nyitott és enged eszmecsérelés, és az egész közönségnek a helyi napi események és az országos ügyek ismerésére olező eszközt szolgált.

A múlt év közepén pedig a színház kezelését átvevén az egylet, a nagyon szűk pénz idején oly érdeklődést fejtett ki első fülfépésűnél is, hogy 14,000 Ft. 7 év alatti kisorsolás után visszafizetendő színházi kölcsön, míg néhány nap alatt létrejött; mely összeg nagyobb részét az úres színházban, diszintiméyke, ruha- és könyvtárba befektetvén, s kitűnő dráma-, népszínmű-, opera- és operette-színész-társulatot szervezvén; nemcsak kitűnő diszintiméyke s külsőségek, hanem érdekes, öszszvélő előadások által már is állandó színházi közönséget nyert; és emellett, úgy értesültünk, hogy az előadások kezdete óta a kiadók a jövedelem által fedezve vannak, sőt a kölcsön lejárt kamata is, kifizetés végett átítetett a városi hatósághoz.

Kitűnő eredmény ez mindenesetre, mert ha a jövedelem arányban lesz az eddigihez, az egylet vállalkozási ideje leteltékor a közönség minden tekintetben jól felszerelt színházzal fog birni, a városi pénztár terheléstől mentesül.

Az egylet emellett a vállalatunk szellemi oldatát is jól szolgálta, drámabírálat-választmányunk alakítása és az iró illetménynek megváltoztatása által, mely határozás, ma nagyobb nyázelem fog fordítottan új darabok előadására s a tudomány, drámabírálat választmányi vizsgálatokban, titkári s rendezői elölntéskedésekben kellő gyorsasággal fog alkalmaztatni, mind a közönségre s színházra, mind a nevezett szinmű-irodalomra jótékony hatást fog gyakorolni.

Városunk hatóságára intézkedései körül a múlt évről semmi nevezetesebbet föl nem jegyezhetünk. — Nem lán elintézte sőt meg sem ezdett az oly ógató kérdést képező közös birtokviszonyaink rendezése. E tárgyban, ha jól emlékezünk, még az 1864-dik évben folyamatosan torjlesztett szám-molgár aláírásával, a helytartótanácshoz, de maig sem intéztetett el; sőt a hatóság nem is láttaik hajlamos mutatni a tárgyak évenkéntes előhatározására, pedig a helyi-legeli kihatalása és a kál-sálegelő s a többi polgári javadalmi szabályozása, mind a lakosság, mind a város érdekében állna, a folytonos visszahátrésk és kellemetlen sürdökös elhárítása végett.

Rendűri és szűpítőeseti szempontból sem találunk semmi fagy-éremelést, sőt úgy tapasztaltuk, hogy a tekintetben a városi rendőrség közönségek nagyobb gondoskodást kellene tanúsítson. Az örökös korcsolatok, kivált leteltéskorlat ideje alatt is, és a piacra nyitott pillánka-mérés, botránykötézetek szűnik; az utcaik tisztaságára, a pókok sármányvölgyre és országos, de különösen helyi-vásárokat alkalmával a kofa- és kucpacz-kapuzásig fölken tartására rendőrségi szemlék és folytonos ellenőrlésekkel volndnak szűkítve.

A városi hatóság irányában másfelől örömmel jegyezhetik föl, hogy úgy az egyházak, mint a kobbabeli egyetlek irányában a múlt évben is jótékony adományozásokat gyakoroltak és kivált a polgári — real — iskola érdekében kellő felogott nevelési szempontból teljesítette hatósági kötelességét; valamint a múlt évben a ref. egyházzal egyetértőleg megkezdett a telerendezési ügy előhaladására illő gondot fordított; ohajtomó lenne, ha a hatóság általában a nevelés, különösen pedig a gyermekek iskoláztatása körül, az egyházakkal vállolveto mind célra-vezetőbb eljárászt venne fogantatva.

Irodalmi nagyobb szerzői mozzanatot nem jegyezhetünk föl a múlt évről. Azonban örövendetes öleléségek tartjuk az „Ertesítő” helyi hirdetői közlönynek 25 év óta fennállását és tulajdonosának Balla Károly urnak folytonos kitartásáért elismerést szavazunk.

1-5-ös és 2-ik folyam. Ugyanattól: Magyarország földrajza népiszkoláknak. Ugyanaz: A pépiszkolák 3-dik s 4-dik osztályának, mindkettő Magyarországi földrajz szával. Ugyanattól: Általános földrajz, népiszkolák 3-dik, 4-dik osztályának, Europa néma térképével és két sík földgömbbel. Ugyanattól: Egmani földrajz. Ugyanattól: Föld s ásványtan. Roskovics Ignácól: Óhít imakönyv. Alföldi képek naptár. Dongó naptár. Hajdusági naptár. Igazmondó kalendáriom. Legújabb magyar alföldi kalendáriom. Kis képes naptár. Magyar ember naptár. Reformatus naptár.

Tellegdi ezenkívül gazdag köcsönkönyvtárt is tart. 2) J. Csáthy Károly könyvtarkezdésében megjelentek: Kovács Ferenctől: Egyetemés és rösszerű egyházjog alapjai a különös tekintettel a magyarhonon evang. egyházakra. Tóth Mihálytól: Egyház-azonoklatlan. Szana Tamástól: Szünőrákra; szeptáni művek. Benedek Aladártól: Költömenyek. 2. k. Révész Imréto: A magyarországi réfi. egyház közönséges énekes könyvérol, az énekek szerzőinek névsorával, történelmi közlömenyek. Csáthy Gézáto: (fordítás) Szinművek. Naptár 1867-re. Horváti bászóto: Kis oltár imádságos és énekes könyvecské kis gyermekeknek. Ugyanattól: Kis pajtás, vagy ABC és olvasó-könyvecské. Balázs Kálmántól: Eredeti csárdás, zamemő. Zágonyi Györgyöl: 12 népdal, énekek és zongorára. Ugyanattól: Szathmári emlék, zongorára. Wilfer Józseftől: Nevelts-polka française, zongorára. Zsák Vilmostól: szeretikén, magyar induló, zongorára.

Ezekon kívül néhány vigjáték is került ki helybeli szerzőktől; talán az intendatúra igyekszni fog, helyi érdekből is, szinpadra hozatni.

Három nyomdánk van, u. m.: a városi, Frics József ügyes művezető kezelésé alatt; O kolicsányi és társa (Tellegdi K. Lajos) s végre Kutasi György nyomdája. Mind a 3 folyvást működésben van s díszes művek kerülnek ki sajtolásból.

A főnebbi rövid vázlatban előadottak Debreczen szellemi és anyagi életének élénkségéről eléggé tanusítottuk; s bár az itt rejlő szellemi és anyagi erők kellőleg csak szabad inzat illetmények védelme alatt fejlődhetnek és fejleszthetnek ki; még sem lehet tagadni, hogy azon nép, mely mostoha körülmények közt is ennyi eredményt képes felmutatni, a nevezete, szépre, a műveltség hivatottáknak eszhaltna jélet adta; és mert az időt észszerűen fel tudta használni, jogosítva van szöbb jövőre, amit adjon meg melőbb a magyarrak isene!

Olah Károly.

A népnevelés ügye Debreczenben.

(Folytatás.)

A főkérdés tehát mindenelőtt ez: hány ezer reformatus létezik Debreczenben?

E tekintetben mind általában az iradolom, mind különösen a hivatalos agházai statisztikák mezején, a legközlönsőbb eltérés és ingadozás van. Pányos Elek 1847-ben 65 ezerre, de már 1855-ben ugyanazok 83 ezerre, az utjabbról ism. tóra 1860. 81 ezerre teszi városunkban a lelkek számát. A hivatalos agházai statisztika 1848-ban 49,527. — 1858-ban pedig már 20,080 — 1864-ben 46,800 lélekről beszél, és pedig mint tisztán reformatus lélekről, Debreczenben. Ezen nagy eltérés és ingadozás, melyre természetesen, hogy a feltehetően úgy épen eszta állami népszámlálások is voltak befolyással, mi magig fontartja magát iradolmunkban.

Látni val, hogy ezen adatok közül sem egyikre sem málakra nem lehet valókban támaszkodni; hanem csakotl egészen függetlenül kell az igazgató közönyomunk és megállapítanunk.

Már 1861-ben, egy hasontörvény munkálataiban, merőben ignorálva az iradolmat a hivatalos agházai és állami statisztikákat, hanem támaszkodva tisztán a közönséges kombinatiókra s különösen a szűltötteknek bizonyos tudatlan, hogy-kintré számból okoskodva, azon eredményre jutottunk, hogy Debreczenben akkor, t. i. 1861-ben, az állandóul itt tartózkodó reformatus lelkek száma 31,400-ra volt tehető. Ezen számításom, egy későbbi, egyháztanácsi gyűléses népszámlálás által, meglehetősen igazolatlant is, mert eszerint az 1864-dik év őszén, 34,487 reformatus lélek volt Debreczenben. Ezen népszámlálás eredményének biztos és hitelremelő voltát aligha megingat-hatja valami. sőt (báboldalú kombinatiók támogatják ezt. 1866-ban 49 lélekről fogott a népesség, mert 1471 volt a holtak s csak 1422 a szűltöttek száma; a múlt 1860-ban azonban, a kolerá dacára is szaporítottak, espedig 138 lélekről, mert 1504 volt a szűltöttek s csak 1871 a holtak száma. Ezen szaporúságból kivéve már most a fentebbi fogytékat: a reformatusok lélekek száma Debreczenben, jelenleg: 34,521-re tehető.

Általánosan elfogadott s hazánk söt épen vidékünkbeli tapasztalatok által is igazolt tény, hogy az életük 7-dik, 8-dik, 9-dik és 10-dik évében levő, tehát a négy éves elemi tanfolyamra kötelezett gyermekek száma, rendszerint az összes népességnek egy tizedrészét alkotja. Ezek szerint nálunk, az iskolakötelek gyermekek száma: 3452

Ezen felvételnek a valószínűleg az igazgatók közöljéről volt, hogy mások után elésztejtünk. Nálunk nevezetesen a köztelöbbi egyházi életzetet a fel, az évenként szűltöttek közép-

számát 1430-nál többre nem tehetjük. Külföldi tekintélyes statisztikusok számítása szerint 1000 élve született gyermek közül a hatodik életév végeig 710, a tizedik életév végeig 684 marad életben. E szerint nálunk az iskolakötelek gyermekek száma, mintegy 4000-re ütne. A magyar s épen debreczeni gyermekek halandósága azonban bizonyosan nagyobb, mint azt, különösen Belgiumra nézve a külföldiek felvették; — oly borzasztó nagy azonban, hála istennek! még sincs, mint azt nem régen egy tudós orvosunk Sauer ur állítja, aki szerint, a hazánkban született gyermekek közül több mint 61 százalék hal el öt éves korá előtt.

Minden eddigi hozzávetésünket vagy következtetésünket a legkétszegtelenebül igazolja azon tapasztalás, miszerint hazánkban s épen vidékünkön is, a kisebb gyűlekezetekben, melyekben a népesség és a tanulók száma túl könnyen és biztosan lehet tudni az iskolakötelek s ha a népevelés virágzó, a négy éves elemi iskolaiban valóban feljárt gyermekek száma, az összes népességnek legalább is egytizedrészét alkotja. Ezt mindjárt világos példákba fogjuk meglátni, és ez, míg egyfelől igazolja a debreczeni iskolakötelek gyermekekre nézve általán felvett számot: addig másfelől egyenesen megdönti a Sauer ur elkészítet felvételét is; mert azon tény, miszerint az elemi iskolakötelek gyermekek száma, az összes népességnek egytizedrészét alkotja, csak úgy jöhetett létre, hogy azok gyermek közül legalább is 60—61, nemcsak 60, de 6—10 éves koráig is életben maradt.

Debreczenben tehát, mint fentebb kiszámított, az iskolakötelek gyermekek száma legalább is lévén 3452; ebből, a jelen állapotra tekintve, önkint származnak a következő ténylek:

- Nálunk fel sem adatótt s így az első évi oktatásban sem részesül napjainkban . . . . . 88 gyermek.
- A másodikéves oktatásban nem részesül . . . . . 377 .
- A harmadéves oktatásban nem részesül . . . . . 516 .
- A negyedikéves oktatásban . . . . . 568 .
- Mily sokra megy ez csak 10—20 év alatt is!

Révész Imre.

(Folyt. köv.)

Néhány szó egészségügyünk érdekében.

Minden egyes polgárnak kötelessége, tehetsége szerint fáradozni a közöi életközvetésben, sürkészni a társadalmi viszonyok hiányait s azokból gondoskodni, melyek által a hiányok leg-ézszerűbben pótolhatók; meynyivel inkább kötelessége az orvosnak, kinek nemcsak a nem csupán a betegségek gyógyítása — s a fájdalom enyhítésére terjed ki, hanem földátvá teszi ügyesemind oly intézkedéseket létrehozatalán kör-működés, melyek által a notalán kitörendő betegségeknek eleje vetetik a azok tovatörjedésükben és súlyosbódásukban megakadályozatnak.

Városunk egészségügye — bár hazánkban a jobbakk körül való — o tekintetben még sok kívánandót hagyott fenn; sok oly intézkedések hiányát érezünk még, melyek talán elő tekintetore csakgy jelentőségűnek látszanak s csak komolyabb megfontolás, még inkább a tapasztalás által tünik ki valóban szükségos voltok.

Csak az emberiség iránti kötelességemet vélem teljesíteni midőn egy ilyen hiány fölemelésével a nyilvánosság tudra lépök s annak botlítására az illetők figyelmét öhívom; sajnos hogy városunkban mindaz ideig orvosgyógyelet nem alakult, mert annak tette volna az, hogy ilyenmél halálgyónást érdemk szerint megvitatván, tisztellottlag igyekezzek árvenyre emelni!

Néhány hírvöl gyakoralom alatt, több esetben földaltonmal felkelt meggyökösödöm afelel, hogy a cukrászok által felvettélis ezoldoká sülretet jéghébelet igen korán kimerítették a betegok szenvedésüknek enyhítésére, már aszept. hóto kezdve a városban ahol fogot nem kaphtak; miköz 7 mert a város gyogyezdökön rendelt jégveremmel nem bír, söt jégveremét is hasznosdóba veti ki!

Az ésszerű orvos tudomány egyik leghatalmasabb feygyvere a hideg, vagyis a jég, különféleleg, különleg és beleleg alkalmazva; ennek ezleszerint, — az egyes esetekben mért meynyiség és mltőségben alkalmazása által nagyon képesek a legkülönbözöb gyulladáos körfoyalmatokat a lehető leggyvidebb idő alatt megörteni; sötösek utra, — akár esethey sütték létre, akár a máto — (operáló) orvos kezé által eljették, — nekhalakáren hetlen szerünk a jég — s igen kevés gyogyyszer alkalmazása után találkozik az orvos földaltonmal jéghébelet hálta tekintetével, mint midőn a heves földaltonmal kinyit beteg testreazra jege borogatókat alkalmaztatott s azok enyhítő hatására a heves földalton, — a bajnak bizonyára legkellemetlenebb függökélei — eltűntek!

Azt hiszem felesleges részletezem a jégnek gyógygyaltyal hatását, minden nem szakértő is át fogja látni állításom igazgátát midőn azt mondom: minden községnek épen úgy kötelessége gondoskodni afelel, hogy lakosai jéghébelet gyűjtésére egész évre, nyiségig is kellő tisztasággal jéghébelet gyűjtésének egész évre, mint kötelessége illeto tisztasággal által felgyelni arra, hogy a gyogyeszközökben rendben tartassanak azt, és valamint a közögy gondoskodik arról, hogy szegények söt sokan lakosok ingyen orvosi kezelés és gyogyeszközökben részesüljenek, úgy gondoskodnia kellene arról is, hogy a jéghez is ingyen jussanak!

Es imo Debreczen, mely fekvése, helyzet, lakosainak száma, viszonyai és műveltségi állásaiat fogva hivata van arra, hogy az általa első s a magyar hazá második fövárosul tekintessék, melynek tehát a többi községek, jó példájával o tekintetben is megelöznie kellene, ezt mindenképp ideig elmulasztotta!

Hajlandó vagyok hisni, hogy a mulasztás oka csupán a tárgyak tulajdonított csekély fontosságá az, hogy a közönség

nek; mert a siker nem a csapatok nagy számától, hanem attól függ, hogy elégedett-e a katonák álljanak a hadsereg mögött. Kifejezi a fölirat azon aggodalmát is, hogy midőn oly — a nemzet jogait sértő rendszármű hozatik be, most a nemzetben könnyűen oly elképesztettség támadhat, mely a kiegyezésre való kilátást teljesen megsemmisíti. Azért a nemzet képviselői kérik O Felségét, hogy az alkotmányt azonnal visszahozza a szabványos rendszármű Magyarországra javára felfüggesztési méltóságok. Az országgyűlés, mielőlt a törvényes állapot helyreállítatik, azonnal tanácskozzon fog azon módokról és eszközökről, melyeket az állam biztonságára követel.

Hegyaljak. Decz. 27. A közközhírban Szentméri Andrásné Erzsébet 75 é. Cselegéd. Csikós Mihályné Kesedi Erzsébet 90 é. 28. Vargu. Kiss János I. Eszter 70 é. Hatvanu. Nagy Sándor f. Sándor 71 é. Cselegéd. Király István f. János 72 é. Góbeli István I. Juliánna 3 é. A közközhírban Rosenfelder András 48 é. 29. Hat. u. Takács Ferencz I. Juliánus 19 é. Péterfiu. Kovács István f. István 31 é. Piszcu. Kovács János 40 é. 30. Csepő. Szabó Mihály f. Maria 5 1/2 é. Hat. u. Szentosi Mihály f. Dániel 2 é. Cselegéd. Borvá János f. János 3 1/2 é. Kovács József f. László 3 1/2 é. 31. Hat. u. Horvát György f. György 4 1/2 é. Piszcu. Farkas Sándorné Kiss Mária 24 é. Debreccen. Sándor f. Géza 7 1/2 é. 1867. Jan. 2. Vargu. Somosi István Ferencz Mária 25 é. Piszcu. Szentosi Lajos f. Kálmán 3 1/2 é. Hat. u. Matkó Mihály f. Mihály 3 1/2 é. A közközhírban Szabó Jánosné Magyarórái Sára 57 é. 3. Piszcu. Szabó Márton f. Lajos 4 1/2 é. 4. Vargu. Cségyény István 50 é. Cselegu. Arva Karacsai Juliánna 10 é. 5. Hat. u. Balla András f. Ferencz 1 1/2 é. Gócsi János I. Mária 3 é. Piszcu. Kolosi János f. János 3 1/2 é. Kozák János f. János 1 1/2 é. Cselegéd. Barna János I. Zsuzsanna 17 1/2 é. 6. Cselegu. Kiss János f. Sándor 1/2 é. Jenci Mihály f. Mihály 1 é. 7. Piszcu. Tócsák Gyula 21 é. Hat. u. Szebenyi József f. János 10 1/2 é. Cselegu. Szoboszlai István Papp Erzsébet 35 é. Csepő. Tóth Jánosné Virág Mária 77 é. Vargu. Józsa Istváné Szabó Zsuzsanna 48 é. 8. Cselegéd. Szabó Péter I. Zsuzsanna 8 é. Pflu. Szigei Gábor f. Fer. 1/2 é. Vargu. Bokor István f. István 3 1/2 é. 9. Cselegéd. Kiss Gábor I. Juliánna 1 1/2 é. Csepő. Király András 56 é. Pflu. Fábián Istváné Kovács Zsuzsanna 30 é. Piszcu. Kancza Mihály f. Mihály 4 1/2 é. A közközhírban Kiss Gáspár 66 é.

Közügyek.

A pesti biztosító-intézet mult hó 29-kén tartott választmányi ülésében a megüresedett igazgatói állomásokra Medetz József és Munk Mór urak választattak meg. Ez alkalommal az igazgatóság előterjeszté a folyó üzletről szóló kimutatókat, melyek általában kedvező eredményről szólnak. — Az igazgatóság egyszerűsége az is jelenté, hogy az 1866. évi mérleg elkészítése gyorsan haladván, az 1867-diki rendes közülés már márczius hónapban lesz megtartható.

A „Hungaria” biztosítóbank igazgatósága körlevél által tudatja, hogy az intézet helyzete iránti vizsgálatot befejezte. A függő még kiemelt károk állítólag csekélyebbeknek bizonyultak, mint hitték, utóbbi időben a károk gyorsan lettek fizetve s a tartozások a jelen igazgatóság alatt több mint egy harmadrészedre csökkentek. A kárt 20%-nyi befizetés által, a körlevél szerint, a legközelebb jövő szükséglettel fedezve vannak. Végre igéri az igazgatóság, hogy legközelebb egy, számokra alapított exposéval fog a közönség elő lépní, és egyszerűségi részvényaláírásra fogja azt felszólítani.

Vidék.

Nagyváradon bizonyos „J. B. Sch w a r z” czég alatti — eddig jó hírből állott bizonyányi ügyneként uév első napján mintegy 200 ezer forintnyi idegen pénzsel Amerikába szökött. E tetemes összeg nagyrészen várandi és vidéki uraktól, földbirtokosoktól és tőzvéreiktől ca. 10. Sokan nagy összegekig vannak érdekelve. — A czég feje S c h w a r z e Adolf, fiatal nőt, gyermeket hagyott hátra s egy évt. kit őcsese gonoszsága már is börtönnel sújta. Mondják, hogy Pesten is fölvetett még több

kereskedőtől mintegy 60,000 forintnyi összeget s e hó 1-jén Hamburgban „gróf Schwarzenberg” névre váltott uti jegyet.

Miskolcon az ottani tornaegylet alaptörvények gyarapítására f. évi jan. hó 15-én a színház-épületben, nevezett egylet választmányja fényes tisztelettel rendez.

Nagykorösbén a napokban érc-pénzhamisítókát fogtak el. A főnökök egy ottani cizmadia-mester, ki csak nemrég került ki tiszvi fogságából. Két térsa is elcsipetett. Több lemez találtak mihelytükben és pedig 2 forintos tallér, 1 forintos, két hatos és 4 krajczáros s azonkívül egy lemez az új ötfórtos állampapírpénz nyomására s nagy mennyiségű czinket, ólmot. E pénzhamisítók Pesten a kir. ügyek igazgatóságának adatkát.

Nádudvaron mult év deczember havában az ottani postahivatalokra éj idején három élezcött s fölfegyverezett rabló törvén, ami pénzes levelet találtak, mind magukkal vitték. A tetteseket nyomozták.

B. Bösörözvényi név tanácsa. — mint írjuk nekünk — elhatározta, hogy ivóvíz-híány miatt 12 kutat fúr, melyre névzeve Matkó J. debreczeni kutmesterrel már szerződésre is lépett.

Nagykarolyban a kaszinó könyvtára állítotték 5403 kötetből áll.

Nagyváradon a farasng folyamában a kereskedők „kereskedői bált” rendeznek, melynek tiszta jövedelme „kereskedés-egészek körháza” javára fordítatik. E körház már 2000 forint alaptőkével rendelkezik, mely a megnyitását az ottani takarékpénztárban kamatozik.

Irodalom.

Zilahy Imre, az újabbkori költői nemzedék egyik legjelentékenyebb tagja s lapunk kedvelt munkatársa az előzetesi határidőt egykötetnyi válogatott költeményeire f. hó 15-ig meghosszabbította. Az előzetesi pénzék (Rizott példány 1 frt, díszpéldány 2 frt) lakására: bátyány-utca 10 sz. intéződnök. E kötetmennyfűzetet szívesen ajánljuk előfizetők figyelmébe.

Bus Vitéz „Fekete leveles”-t szándékozik újból föltálatni a közönség elé, mely egészen az 1861-iki szakácskönyv szintre lesz berántva; igéri egyszerűsége, hogy lesznek benne a nemzeti fölírásigazságok fáján ragadó fergeknek, nyelgő álbiöl-ceségnek, apró nagy-embernek erényekül magasztalt gyarlóságoknak, félreves hazafiságnak, szobrokát emelt Babszemjankának. Előfizetés ár egész évre 6, félévre 3, s érvényre 1 f. 50 kr., mely a lapkiadóiutalhoz (barátok tere 8 sz. a.) küldendő.

A „Nefelejts”, mely folyozé évi pályafutása alatt a magyar női közönség legkedveltebb divatlapjává lón, újvi első számát díszes kiállításban és változatos tartalommal a napokban küldé szét. E szépirodalmi divatlap körül jelentékeny írói erők csoportosultak, tárcacikkeket, Bulyovszki Gyula írja, mintem számhoz ad mellékletet, divat- és arcképeket és beszno női kézi munkák rajzát; regényilletményei több kötetre mennek s félvi mellapjai az olvasó közönség általános elismerését vívták ki. Ily elnyök mellett a „Nefelejts”-et el nem mulaszthatjuk nő-olvasónők pártfogásába ajánlani.

Yettika „Sárospataki füzetek” czévi IX — X-ik számtányát, melynek tartalmát képezik: — A mócsi bíbészlet. — Az evangéliumi egyház viszonytárságai Magyarországon a XVI-dik század nyolczadik évtizedében. Nagy József. — A német prot. egyház. Nagy Ignác. — Egy elmékedő nézetek az urvasorsokról. Lubik Imre. — Külső történelem stb. — Főispátori levél a tiszánemmi ref. egy. kerületben. Kun Bertalan. — Egy baj a sok közül. Gond László. — Könyvimertés. Sz. G. — A temetési énektár” és ismertetője. Ivánka Sámuel. — Egylevel.

Megjelent a szerkesztőségünkhöz beüldetett: A b a u j á r m e g y e m o n o g r a f i á j á n a k VI. évi füzete. — Írta Korponay János. Nagybcsű dolgozat, mely hasonlatos munkáknban szegény irodalmunknak becsületére válik.

lakatjának kulesa Levonál volt, Leo holt testét pedig egész nyafel s alá hurcolták a városban.

Kulcsát nem találták s a bilincset nem bírták fölteni az új császár kezéről; egész délutányt viselte. — Délután aztán pörlylyel letérdelte róla, hogy templomba mehessen, ahol a patriarcha megkoronáztá.

Byzancez népe megszoikták már az effle trónváltózsokot s mindenki sietett az új császárunk bölödelétre.

Színházi szemle.

(sz. t.) Míg Benedixnek „Gyönggól rokonok” czimú új vígjátéka a nemzeti színház desekán arat tapoktat, eddig színházunk igazgatósága is gondoskodott, hogy szerző, egyik régitb művének elővetelő által, közönségünknek is bemutatnassék. E régi, de még most is élvezetes vígjáték „Fogház” cziméssel vieli s Fányú által alkotmányoztatott a magyar színpadokra; mesző ügyesen szökt; bonolytat, helyzetek comical érségsütnek s mindenesetre alkalmas arra, hogy az újabb termékt íránt előlegesen is érdekeltsgét keltsen. Zöldnyok a „Fogház”-ban Szász Jónás szerepe tört nyújtott alakítás lehetőségeinek kifejtésére. Az egyedül hivatásának elő s az időmódot tört ársadalmi szabályokat ismeri nem akaró jogtudor, deitől elvárták domborodtat keret közt. Molnárné (Sasorné Estelka) sok buzgalommal játszott; ha a kirívó szélsőekben nem gyönyörködne, hasonló szerepekben még használhatóbb tag lehetne. Foltényiné, Mándoki, Szakál Róza és Horváth szintén közreműködtek, — kielegítő eredményre.

Bellini „Norma”-járól (előadottat jan. 6-dikén) kevés elismeréssel szöhlhetünk. A czímzserében Schinck Jozsef még csak a középzettségig sem tudott vergődni; hangja előltől fogva fátyolozott volt s önkéiben a legszobó részek nyom nélkül egyúsztek el. Normát Terey Antonának kellett volna osztani, ki e szerepet az őt mindig méltányoló közönség kedvét bizonyára előváltotta volna. Severt a hírtelen rosszul lett Fekter helyett Gerecs énekelte. Velelémül kellett működnie; itéletet fölőle nem hozhatunk. Szabó Róza (Adalgisa) ez este valószínű létszék a hozzá kötött szép megunyoktat; kullomas, ércdius hangja mindenkét meglepett és első ünnegándtat, a correctiót ki-vitt részletet, zajos, több perczig tartó tapsvihar követte. Orvos szerepében Odr szép lass-baniton hangjával tűnt ki; e kiváló tehetségünk csak a tér hiányzik, hogy elsőrendű művészsé válik.

A „Magyar huszárok” czimú operette, mely első ízben nem valami szíves fogadtatásra talált. Fűszsz-szel szövetkezve, újra megtöltö a színház. Suppé zenejében állóban sok kedves elem van, s aki figyellemmel kísér szem operette dallamait bizonyára több oly részletet fog találni, mely mélység

Egyveleg.

Horvát Mihály jeles történettudósunknak a birodalom-ha s hazába való bűntelen visszatérhetés csakugyan megügedtetett.

Egy fontos okmány jellent meg legközelebb, mely a hadsereg vonatkozó törvényjavaslatot tartalmazza. O Felség helyeslé s a javaslatot, de a minisztertanács meghallgatása után elhatározta, hogy az alkotmányzaru megvitatására tartassék fön. Azonban a birodalom védegre omelésének sürgös szükségessége folytán O Felség helyesen hagyja az 1868. szeptemb. 28-ról kész hadkiegészítési törvény néhány pontjának azonnal megváltoztatását. A rögtön végrehajtandó császári rendelet legényesebb pontjai a következők: A hadseregbe lépési kötelezettség három évre szállítatik le, vagyis ezental csak három korosztályból s nem ötből, mint eddig, soroznak. Sorozás alá esnek a 20 21 és 22 évesek. Ezen korosztálybeli katonaköteles és alkalmasnak talált egyének föl-telölt besorozandók a hadseregbe; vagyis, nem lesznek tekintettel arra, mint eddig, hogy mennyi üjonozott köteles a város-tyálból mint besorozatnak. A hadseregre szolgálók 6 évi sor-katonaszkodásra és 6 évi tartalékszolgálatra változtatik. A tanuló-ha önként beállanak, béke idején csak egy évig tartoznak zászló alatt szolgálni. Azonul követhetik hivatastok s kötelezettségüknek további évei alatt mentek minden fegyveres szolgálatól.

Széchenyi Ödön gróf azon kis góztát, melyet magja használatára készített, a közlelebbi évben Párisban tartandó múkiállításra már bejelentette s engedélyt is kért a Strassburgtól Nancyn át a Marne-ha vivő csatorná átkeltesére. A görös csinnal van építve, 60 láb hosszú és 12 láb széles s oly kabálnal ellátva, melyben 12 személy kényelmesen elülthetik az éjt, s 60 személy ebédelhet. A görös könnyűsége lehetővé teszi minden vízi utak használatát, mely általában kisebb szállítójók által járható. Gr. Széchenyi Ödöné lesz tehát az erdem, hogy első volt, kinek sikerült Pestről görösben egyenesen Párisba menni, halogy a strassburgi csatorna használatá neki megengedték s a Nancynál létező zsiip legyözhétlen nehézségeket nem helyes utjába. A görös utja Párisig következő lesz: Innea a Dunán Kehlheimig, onnan a Rajos-csatornán Bambergig, s Majna Mainzig, azután a Rajnán Strassburgig, ottól a s; csatornán Nancyn át a Marneba, mely fölőnyírtva Páristól a Szaajnába szakad. — A görös napi költségei csak 17 frtot tesznek.

Szerkesztőségi nyiltelevezés.

Sz. K. B. h. a. Beczes levelet veltük. A V—s G—s körme késő került kézretek csak követelel kell. Ha kivánja ön, s tekintetbe mit is megtehetjük a léptekent.

K. M. Nagyvárad. Szives megemlékeztés a jökványait gyvből, viszonzosunk.

Sorsokaszok.

Linz jan. 5-kén: 14. 7. 89. 59. 89. Budá jan. 5-kén: 20. 69. 5. 87. 60.

Történetyár.

Debreccen. Jan. 12. (Heti estei szemle.) A gabuzsiet lefolyt heten nagy éntékséggel vette kezdetét, s a busa érák 10—15 krral imet emelkedtek; de a tertio osztó az elődéli helyrekon bekövetkezett csodaszög befolyása által, az utol isonyabb lett de sa érák egy kis csökkenést szenvedtek. Rossza sincs kérdés, s a érák, kukorica és köles elhanyagolmányok. — A folyó víkocsonati vassár egy gyórtmányokra, mlut terményekre néve jó len-dülettel kezdődött meg. Az időjárás césé.

Debreccen. Jan. 8. (Kisajnyban.) Tízata néve 3 ft 80 kr. kólaszara 4 ft 40 kr. rozsa 8 ft 90 kr. árpa 3 ft 80 kr. kukorica 3 ft 80 kr. zab 2 ft 80 kr. köles 3 ft 60 kr. Egy mács szalozsa

tekintetöben az olasz miniszterok szöreményeivel bátran versönyozhet. A közönség ezuttal többet látsék élvezni a nemcsak Foltényi, Együd és Vízvári erősen markirozott játéka mulatott, de a szebb zené részeket is többször megtapoltá. Kölesí Luiza, Vilnát ismert kedveséggel személyesíté, La-gos szerepe pedig G. J. ez kezé közzét volt.

Fűszsz-ben a dinal Vízvári volt, kinek már meg-jelensége derültségét kellett. Holmannt, a szerelment Veszéri kielégítőleg személyesíté, mit már csak azért is föllogyozák, mivel Mándoki érdékekben erőszerényen látjuk, ha szerepein koronkint másokkal is osztozik. Így több ideje lesz, hogy egy-egy jöllom mélybebe örszököltsöcsök.

Don Casar do Bazán-ban, ezen kedvett ropognya színhözben a könnyűmól lovg Rónay ritkább alakítású közt tartozik. Szép fölőfogásnak s kivított erénynek most is újabb jö-lent nyujtottá.

Császár gyöngö hangszerelelő, de kedves zenéjü dal-művészen a „Kunok”-ban Terey Antonia (Margit) és Fa-ner (Zsuz) zöjöz tapsvihar mellott fényes hírkörrel működtek. A második fölőadás szöpon kivitt kortétté ismételnök is kellett. Andorosi szerepe Gerecsnél volt. — Rokonszenves, hajlé-kony hangja van. Gazdagunk (IV. Béla) egészsége, csöngő hangja s gyakorlatlan játéka egyiránt figyelmet kellett. Obaj-tánál volna, ha e tehetségös ifjú színház s színpadi otthonoság megszerezésének tekintetöböl minél több, habár kis szerephek is jutnátna. Nagy éntékséggel mellott előzeteséggel leveleközhönd.

Nagy érdeklötéget kért-át nálunk Sárdou Viktor leg-nyabb színműve: „Jó fantaszia.” E darab, mely szerző-főnök sok dícsőségöt s még több francz fölővödmerezt, bár ki-védőleg a franczia nép-dalot füstöldevel foglalkozik, egy sok jellemző részletet mutat fel és a falasi élet öböl oly mozzanattát tárta élénk, minövel saját édes hazánk földén is találkozhátunk. Az egészen megöjele egy egyszerű s már többször felhasználát; Sárdou művészen nem a compositio kerekdedéggé tekintő főcédnök; társadalmi rajzot nyujtott. melyben a mese csak alánk volt, különöbbsben kiténtek: Zöldy, Rónayné, Mándoky, Rónay, Szakál Róza, Foltényi, Együd.

Csütörtökön a „Rokkaut huszár” került színpa. A czímzserpe Gerecsnél volt, ki népies alakotál jól személyesíté. B. Kölesí Luiza (Marscs) kedves játékvával s dinalmól most is elragadtatóan hallgatóságot. Zöldy é kedélyes öreg tábornok, Horváth jó öregbíró volt; S. Komáthi pedig a részeges költöböl adta előéggé figyelmes s nevetelőleg. Vízvári a dandó kapitány non plus ultra. Átalában az egész mű keretöben és élénkesen mutatott. Kár hogy az egész idő miatt csak kevesen élvezék az előadást.

